

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kaustisen liikenne- turvallisuussuunnitelma

Suunnitelman sisältö

Liikenneturvallisuussuunnitelma on kunnan liikenneturvallisuustyötä ohjaava työkalu, jossa on kuvattu liikenneturvallisuuden keskeiset ongelmat, liikenneturvallisuustyötavoitteet sekä toimenpiteet tuleville vuosille. Kaustisen ja Vetelin kunnille laadittiin samanaikaisesti liikenneturvallisuussuunnitelmat yhteistyössä kuntien, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Liikenneturvan ja Pohjanmaan poliisilaitoksen kanssa. Kaustisen uudella liikenneturvallisuussuunnitelmalla päivitetään vuonna 2006 valmistunut suunnitelma.

Työn tavoitteena oli laatia Kaustisen kunnalle toteutumismahdollisuuksiltaan realistinen ja sopivasti toimintaa ohjaava suunnitelma tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä kehittää kunnan liikenneturvallisuusryhmän toimintaa. Suunnittelutyössä tavoiteltiin keinojen ja painotusten löytämistä, joilla tieliikenneonnettomuuksissa kuolleiden ja loukkaantuneiden määrää kunnan alueella saataisiin vähennettyä sekä sen ohella parannettaisiin koettua liikenneturvallisuutta.

Tieliikenneturvallisuuden sekä liikenneturvallisuustyön nykytilaa Kaustisella kartoitettiin tieliikenneonnettomuusanalyysillä, liikenneympäristön ongelmakohtien tarkastelulla, esteettömyyskierroksella sekä asukkaille, koululaisille ja hallintokunnille suunnatuilla kyselyillä. Nykytilan tarkastelussa esiin nousseisiin ongelmiin suunniteltiin sekä liikenneympäristön parantamiseen että liikennekasvatukseen ja viestintään liittyviä toimenpiteitä ja ratkaisuja.

Tässä liikenneturvallisuussuunnitelman esitteessä on raportoitu yhteenveto Kaustisen liikenneturvallisuussuunnitelman sisällöstä. Työn lopputuloksena laadittu liikenneympäristön parantamisen toimenpideohjelma sekä liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintasuunnitelma ovat erillisessä liiteaineistossa. Liikenneturvallisuussuunnitelman aineistoihin sisältyvät myös syksyllä 2020 julkaistu kalvosarja nykytila-analyysin tuloksista sekä visio, tavoitteet ja painopistealueet -kalvosarja. Työssä laaditut aineistot löytyvät sekä Kaustisen kunnan että Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen internet-sivuilta.

Liikenneturvallisuuksustilanne

Tilastokeskuksen tieliikenneonnettomuustilaston mukaan Kaustisella tapahtui viiden vuoden ajanjaksolla vuosina 2015–2019 keskimäärin 15,8 poliisin tietoon tullutta tieliikenneonnettomuutta vuodessa. Samalla viiden vuoden ajanjaksolla Kaustisella ei tapahtunut yhtään tieliikennekuolemaa. Tieliikenteessä loukkaantui vuosittain keskimäärin 5,8 henkilöä. Tieliikenteen henkilövahinkojen vuosittaiset lukumäärät Kaustisella ovat keskimäärin laskeneet hieman viimeisen 15 vuoden (2005–2019) aikana. Kunnan alueella tapahtuvista tieliikenneonnettomuuksista aiheutuu vuosittain laskennallisesti noin 0,6 milj. € kustannukset yhteiskunnalle.

Koko maan keskiarvoon verrattuna Kaustisella tapahtui keskimääräistä vähemmän onnettomuuksia jalankulkijoille ja pyöräilijöille. Poliisin tietoon tul-

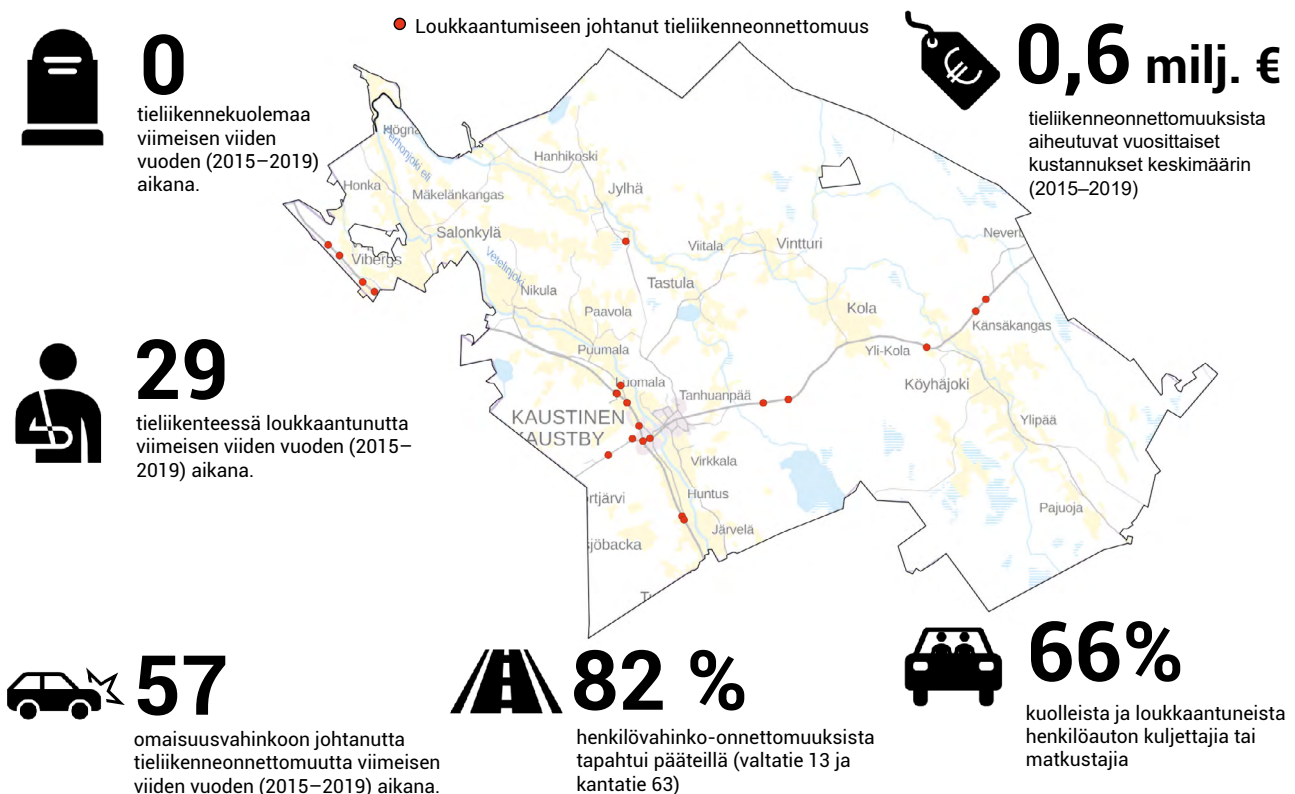
leissa tieliikenneonnettomuuksissa ei loukkaantunut yhtään jalankulkijaa. Henkilöauton kuljettajien ja matkustajien yhteenlaskettu osuus (66 %) henkilövahinko-onnettomuuksien uhreista oli koko maan keskiarvoa suurempi. Valtaosa henkilövahinko-onnettomuuksista (91 %) tapahtui maanteillä. Onnettomuuskartan perusteella poliisin tietoon tulleet tieliikenneonnettomuudet tapahtui erityisesti valtatiellä 13 ja kantatiellä 63 Kaustisen keskustan läheisyydessä, mutta Kaustisella ei kuitenkaan ole havaittavissa yksittäisiä merkittäviä onnettomuuskasaumapaikkoja.

Kokemuksia ja mielipiteitä liikenneturvallisuustilanteesta selvitettiin yhteisesti Kaustisen ja Vetelin kuntalaisille suunnatussa liikenneturvallisuuskyseilyssä. Kaustisen asukkaista noin 21 % piti liikenneturvallisuuden tilaa kunnassaan hyvänä tai melko hyvänä. Lähes yksi kolmasosa vastaajista kertoi joutuneensa viime vuosina onnettomuuteen tai

vaaratilanteeseen liikkueensa Kaustisen ja Vetelin alueella. Tyypillisimpänä ja vakavimpana liikenne-rikkomuksena vastaajat pitivät autoilijoiden ylinopeuksia. Yleisimmiksi syiksi rikkomuksiin nähtiin välinpitämättömyys ja ajattelemattomuus sekä kiire ja stressi.

Kaustisen ja Vetelin alueen koululaisille ja toisen asteen opiskelijoille suunnatulla kyselyn perusteella koulumatkat kuljetaan alueella yleisimmin joko polkupyörällä, linja-autolla tai autokyydillä. Kolmasosalla vastaajista koulumatkan pituus on yli viisi kilometriä. Valtaosa vastaajista (86 %) piti koulumatkaansa mielestään turvallisena. Suurimmat turvallisuuspuutteet koulumatkoilla liittyivät jalkakäytävien ja pyöriteiden puuttumiseen. Koululaisten ja opiskelijoiden turvavälineiden käytössä olisi parannettavaa, sillä vastaajista 47 % kertoi käyttävänsä pyöräilykypärää melko harvoin tai ei koskaan.

Henkilövahinko-onnettomuudet Kaustisen kunnan alueella 2015–2019

Kuva: Henkilövahinko-onnettomuudet Kaustisella.

Visio, tavoitteet ja painopistealueet

Visio sekä liikenneturvallisuustyön toiminnalliset tavoitteet ja painopisteet asetettiin yhteisesti Vetelin kunnan kanssa. Liikenneturvallisuusvision lähtökohtana on valtakunnallinen visio. Vision tueksi asetettiin kuntakohtaisia määrällisiä tavoitteita tieliikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden lukumääristä vuonna 2030. Määrälliset tavoitteet asetettiin valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta suhteuttamalla koko maan tavoitteet kunnan väkilukuun.

Kaustisen liikenneturvallisuusvisio ja tavoitteet

Kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti tieliikenteessä ja kaikki tienkäyttäjryhmät kokevat liikenneympäristön turvalliseksi.

Kunnan liikenneturvallisuustyötä ohjaamaan sovittiin toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamiseksi määritettiin myös tarkempia painopisteitä liikenneturvallisuustyöhön ja seurantamittareita.

Liikenneturvallisuustyön toiminnalliset tavoitteet

- Liikenneympäristön turvallisuus ja viihtyisyys lisääntyy.
- Kävelyn ja pyöräilyn turvallisuus parantuu ja suosio kasvaa.
- Koululaisten ja nuorten liikenneturvallisuus parantuu.
- Ikääntyneiden turvallinen liikkuminen lisääntyy.
- Liikenneturvallisuusryhmän toiminta aktivoituu ja vakiintuu kunnassa.

Kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti tieliikenteessä ja kaikki tienkäyttäjryhmät kokevat liikenneympäristön turvalliseksi.

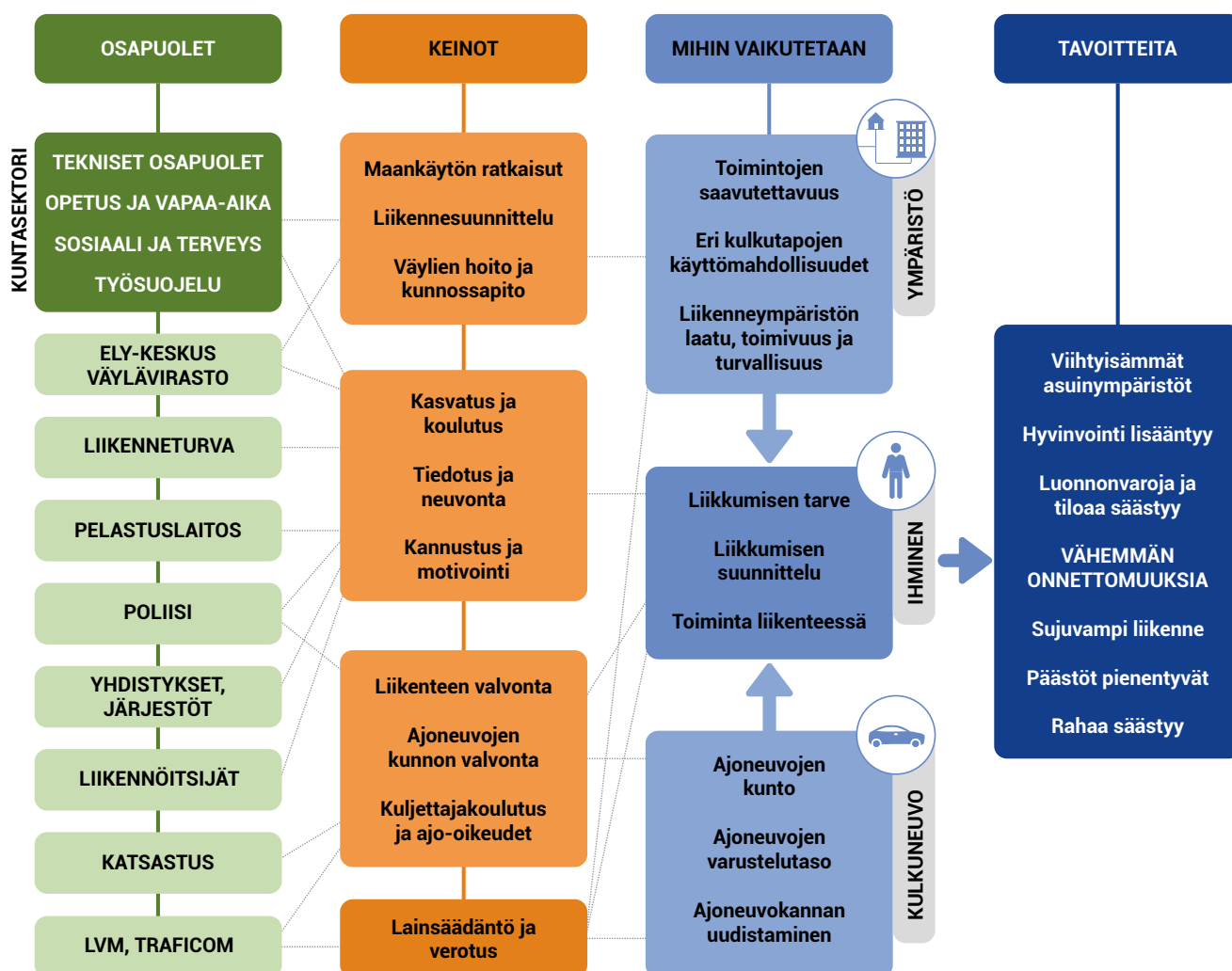
Liikenneturvallisuustyön organisointi

Liikenneturvallisuutta voidaan edistää vaikuttamalla liikkujiin, liikenneympäristöön sekä liikkumisvälineisiin. Liikenneturvallisuuden parantaminen edellyttää laajaa keinovalikoimaa ja siten monien eri tahojen yhteistyötä. Samanaikaisesti tarvitaan käyttäytymiseen, tietoihin ja taitoihin, maankäyttöön, liikenneympäristöön ja liikkumisvälineisiin kohdistuvia toimia sekä liikenteen valvontaa. Liikenneturvallisuuteen vaikuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja pitkäjänteistä työtä.

Liikenneturvallisuussuunnitelman myötä Kaustiselle on perustettu poikkihallinnollinen liikenneturvallisuusryhmä, joka luo perustan kunnassa tehtävälle liikenneturvallisuustyölle. Liikenneturvallisuusryhmä käsittelee niin liikenneympäristöön, liikennekasvatukseen ja viestintään kuin valvontaan liittyviä asioita ja toimenpiteitä. Ryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa ja se sisältää edustajia kunnan eri hallinnonaloilta; kuntayhtymästä, sidosryhmistä ja viranomaisista. Ryhmän kokoonpano on esitelty seuraavalla sivulla.

Liikenneturvallisuusryhmän toiminnan tavoitteet:

- jatkuvan liikenneturvallisuustyön ylläpitäminen
- liikenneturvallisuustyön painoarvon korostaminen päättäjille
- resurssien järjestäminen liikenneturvallisuustyöhön.

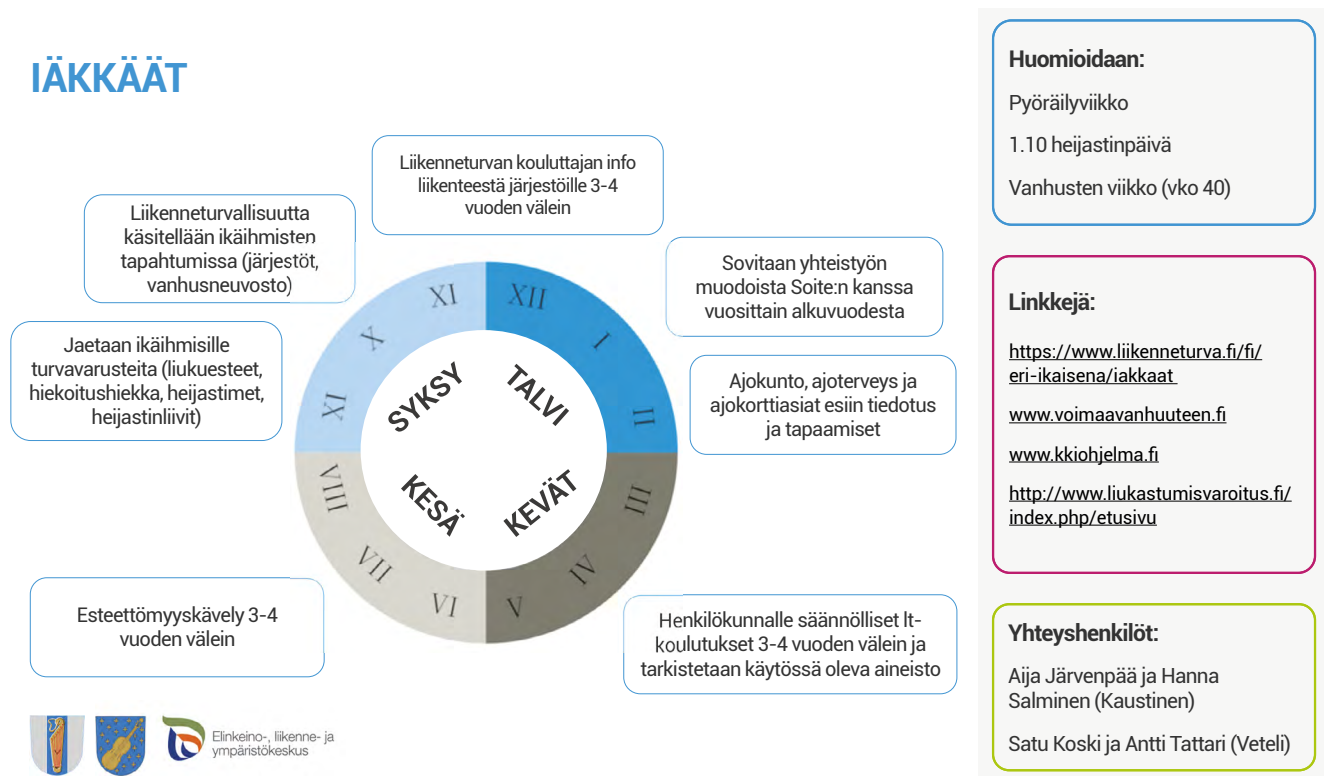

Kuva: Liikenneturvallisuustyön osapuolia, työkaluja ja toiminnan tavoitteita.

Liikennekasvatus ja viestintä

Liikennekasvatuksella tarkoitetaan liikenneturvallisuuteen vaikuttamista koulutuksen, valistuksen ja tiedottamisen keinoin. Tavoitteena on motivoida huomioimaan liikenneturvallisuus paremmin arjessa, parantaa kohderyhmän osaamista liikkua turvallisesti ja tilanteita ennakoiden sekä vaikuttaa näin liikennekäyttäytymiseen. Jokaiselle kansalaiselle tulee antaa riittävät tiedot, taidot ja valmiudet suoriutua liikenteessä ilman vahinkoja. Kunnilla on mahdollisuus tarjota elinikäistä liikennekasvatusta alkaen neuvoloista jatkuen katkeamatta vanhustyöhön saakka. Liikennekasvatussuunnitelma tarjoaa perustan tälle työlle kuvaamalla toimenpiteitä ja tarjoamalla tukevia aineistoja työn toteuttamiseen.

Kullekin hallintokunnalle on laadittu vuosikello, jossa liikenneturvallisuutta edistävät toimenpiteet on jaettu vuodenajoittain toteutettavaksi. Vuosikello toimii apuna hallintokuntien tekemässä perustyössä. Kaikkia vuosikelloissa esitettyjä toimenpiteitä ei ole välttämättömästi toteuttaa, vaan hallintokunta voi itse päättää omien resurssien ja paikallisesti koettujen ongelmien mukaisesti toteutettavat toimenpiteet. Vaihtoehtoisesti vuosikelloon voi myös lisätä omia toimenpiteitä, sillä vuosikello toimitetaan muokattavassa Power Point-muodossa. Suunnitelma jaetaan kaikkien kuntien liikenneturvallisuusryhmien edustajien kautta hallintokuntaan.

Kuva: Esimerkki hallintokunnittaisesta vuosikellosta.

Kaustisen kunnan liikenneturvallisuusryhmä:

- Ilkka Närhi (tekniset ja ympäristöpalvelut, pj.)
- Pia-Lena Närhi (tekniset ja ympäristöpalvelut)
- John Nyman (tekniset ja ympäristöpalvelut)
- Arto Alpia (hallinto ja kehittämispalvelut)
- Annika Rauma (hallinto ja kehittämispalvelut)
- Aija Järvenpää (sivistyspalvelut, vapaa-aika)
- Virpi Kataja (sivistyspalvelut, varhaiskasvatus)
- Mailis Tastula (sivistyspalvelut)
- Meri Kemppi (vanhus- ja vammaisneuvosto)
- Sami Salonen (maaseutuasiamies)
- Virve Karhu (Soiten kuljetuspalvelukeskus)
- Heli Lintamo (Liikenneturva)
- Juha Koistila (Poliisi)
- Anne Peltoniemi (EPO-ELY)
- Teemu Kinnunen (Ramboll, sihti.)

Liikenneympäristön parantaminen

Liikenneympäristön parantamisesta laadittiin toimenpideohjelma. Lähtökohtana oli kustannuksiltaan toteutuskelpoisten toimenpiteiden esittäminen havaittujen ongelmakohteiden parantamiseksi. Toimenpide-ehdotusten suunnittelussa pohjana oli työn aikana tehty nykytila-analyysi, jossa kartoitettiin ongelmakohteita ja vaarapaikkoja olemassa olevien lähtötietojen, onnettomuusanalyysin, asukaskyselyn, aloitetarkastelun sekä asiantuntijoiden kommenttien perusteella. Toimenpide-ehdotuksia työstettiin maastokäyntien ja esteettömyyskierrosten havaintojen perusteella ja suunnittelukokouksissa tarkennettiin toimenpideohjelman sisältöä yhteistyössä kunnan ja ELY-keskuksen kanssa.

Liikenneympäristön toimenpideohjelma raportoitiin toimenpidetaulukkona ja karttaesityksinä, jotka ovat erillisessä liiteaineistossa. Toimenpidetaulukoon kirjattiin kohteen sijainti, toimenpide-ehdotuksen kuvaus, kiireellisyysluokka, kustannusarvio, toteutusta edistävä taho, laskennallinen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä maanteiden osalta, tieosoite sekä muita lisätietoja kohteesta. Kaustisen kunnan alueelle on esitetty yhteensä 52 parantamiskohdetta, ja niihin 67 yksittäistä toimenpidettä. Toi-

menpiteiden yhteenlaskettu kustannusarvio on noin 3,3 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden kustannusarvot ja kiireellisyysluokat ovat suuntaa antavia. Ne voivat muuttua esimerkiksi yleisen taloustilanteen vuoksi. Lisäksi osa toimenpiteistä vaatii tarkempaa jatkosuunnittelua.

Maanteiden toimenpiteiden laskennallinen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä on 0,2 onnettomuutta vuodessa. Toimenpide-ehdotuksista noin kolmasosa sijoittuu Kaustisen katuverkolle, josta ei voitu vastaavasti määrittää henkilövahinko-onnettomuuksien laskennallista vähenemää. Toisaalta liikennemäärät ovat katuverkolla alhaisemmat kuin maanteilla, joten katuverkon toimenpiteiden laskennallinen vähenemä ei merkittävästi lisäisi yhteenlaskettua henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemää. Liikenneturvallisuustyössä painopiste tulee olla liikenneympäristön kehittämisen ohella myös tietosuutta lisäävissä ja turvallista liikennekulttuuria edistävissä toimenpiteissä, sillä liikenneympäristön riskeihin kohdistuvat parannustoimenpiteet eivät yksistään riitä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Taulukko: Toimenpide-ehdotuksien lukumäärä ja arvioidut kustannukset kiireellisyysluokittain.

Toimenpide-ehdotuksen vastuutaho	Kiireellisyysluokka 1 2021–2022		Kiireellisyysluokka 2 2023–2026		Kiireellisyysluokka 3 2027→		Kaikki toimenpiteet yhteensä	
	kpl	€	kpl	€	kpl	€	kpl	€
ELY-keskus	11	7 200	6	275 000	8	1 432 400	25	1 714 600
kunta	16	37 650	7	17 100	2	20 000	25	74 750
ELY-keskus ja kunta	5	13 100	8	540 000	4	1 000 000	17	1 553 100
Yhteensä	32	57 950	21	832 100	14	2 452 400	67	3 342 450

Esimerkkejä liikenneympäristön parantamisen toimenpide-ehdotuksista:

- Kaavoitusvaiheessa kävely- ja pyöräily-yhteyksien parantamisen huomiointi valtatie 13 varrella Opiston tien ja kantatien 63 välillä. Mahdollisena ratkaisuna jalankulun ja pyöräliikenteen alikulku valtatie 13 ali.
- Valtatien 13 varrella Kaustisen ja Vetelin välille yhdistetyn pyörätien ja jalkakäytävän rakentaminen olemassa olevan suunnitelman mukaisesti.
- Yhdystiellä 18047 (Varilantie/Pajalantie) liikenteen rauhoittaminen hidasteilla sekä selvitettävä mahdollisuutta kaventaa moottoriajoneuvoliikenteen tilaa ajoratamaalauksilla ns. kylätiekokeilujen mukaisesti
- Valtatien 13 ja Opiston tien liittymään väistötien rakentaminen, ohituskiellon jatkaminen liittymään saakka sekä liikennemerkkin "A22 Sivutien risteys" asentaminen.
- Kaustisen kunnankirjaston sisäänkäynnillä olevan luiskan leventäminen ja kontrastiraidan toteuttaminen esteettömyyden parantamiseksi.

Jatkotoimenpiteet ja seuranta

Liikenneturvallisuussuunnitelman valmistuttua aloitetaan suunnitelman toteuttaminen käytännössä. Suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutuksesta ovat vastuussa useat eri tahot, kuten kunnan eri hallinnonalat ja yksiköt sekä ELY-keskus. Liikennekasvatusta ja viestintää toteutetaan eri hallintokunnissa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Kunnan liikenneturvallisuusryhmä on avainasemassa suunnitelman viemisessä käytäntöön sekä kunnan liikenneturvallisuustilanteen ja esitettyjen toimenpiteiden toteutumisen seurannassa. Ryhmän aktiivinen toiminta ja säännöllinen kokoontuminen ovat tärkeää työn jatkuvuuden kannalta. Ryhmä pystyy monin tavoin edistämään suunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä. Ryhmän toimintaa on tuke-
massa ja aktivoimassa Liikenneturvan asiantuntija-jäsen.

Liikenneturvallisuussuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet vaativat myös henkilötyötä ja rahoitusta. Sen vuoksi suunnitelmaa kannattaa käsitellä ja tarpeen mukaan hyväksyttää kunnassa niillä tahoilla, jotka päättävät toimintaresursseista. Suunnitelman esittely lisää myös päättäjien ymmärrystä liikenneturvallisuustyöstä sekä tuo sille painoarvoa ja näkyvyyttä. Liikenneturvallisuustyötä voidaan edistää myös huomioimalla liikenneturvallisuus suunnitelmissa ja asiakirjoissa, jotka ohjaavat kunnassa käytännön työtä ja toimintaresursseja.

Suunnitelman valmistuttua:

- Liikenneturvallisuussuunnitelma käsitellään ja hyväksytään kunnanhallituksessa sekä saatetaan tiedoksi kunnanvaltuustoon.
- Liikenneturvallisuussuunnitelman aineistot kootaan kunnan internetsivuille.
- Liikenneturvallisuusryhmä käynnistää toimintansa ja sopii yhteiset toimintatavat.
- Suunnitelmasta tiedotetaan kunnan organisaatiossa kaikilla hallinnonaloilla sekä paikallisen median kautta asukkaille ja yrityksille.
- Liikenneturvallisuustavoitteet huomioidaan ja liitetään kunnan muihin suunnitelmiin.
- Kunnan henkilöstö sekä sidosryhmät sitoutetaan suunnitelman toteuttamiseen.
- Käynnistetään kunnan liikenneturvallisuussuunnitelman toteutumisen sekä kunnan liikenneturvallisuustilanteen seuranta.

Lisätietoja:

Ilkka Närhi, Kaustisen kunta

Anne Peltoniemi, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Lauri Vesanen, Ramboll Finland Oy

Aineistot ladattavissa:

<https://kaustinen.fi/asuminen-ja-ymparisto/liikenneturvallisuus/>

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Alvar Aallon katu 8
PL 156, 60101 Seinäjoki
puh. 0295 027 500
www.ely-keskus.fi/ely-etela-pohjanmaa

www.ely-keskus.fi